

Iznākusi Latvijas Kultūras akadēmijas pētnieku kolektīvā monogrāfija “Kultūras mantojuma kopienas”

Publicēts: 21.09.2022.

Nemateriālais kultūras mantojums

2022. gada septembrī sadarbībā ar Jāņa Rozes apgādu klajā nākusi Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) Kultūras un mākslu institūta pētnieku kolektīvā monogrāfija “Kultūras mantojuma kopienas: prakses, attīstība un izaicinājumi” (zin.red. R.Muktupāvela, A.Laķe un B.Tjarve). Monogrāfija turpina LKA pētnieku iesāktos pētījumus kultūras mantojuma jomā, šoreiz pievēršoties mantojuma kopienām – analizējot, kā sabiedrības grupas piedalās mantojuma saglabāšanā nākamajām paaudzēm.

Latvijas Nacionālā kultūras centra direktore Signe Pujāte uzsver, ka “Latvijā ir daudzveidīgs un dzīvs nemateriālais kultūras mantojums, pieredzes ceļā gan zināšanas, gan prasmes tiek nodotas no paaudzes paaudzē, tāpēc nozīmīgs ir LKA pētnieku monogrāfijā aktualizētais jautājums par mantojuma saglabāšanā iesaistītajiem spēlētājiem – kopienām – un to līdzdalību”.

“Latvijas Kultūras akadēmija ir ļoti piemērota iestāde šāda pētījuma veikšanai. Ņemot vērā tās pētnieku zināšanas kultūras teorijā, teātra, kino un kultūras mantojuma jomā, tai ir labas iespējas izpētīt jautājumus, kas īpaši saistīti ar latviešu tradicionālo identitāti, vērtībām un mantojumu. Šī monogrāfija ir ļoti nozīmīgs ieguldījums mantojuma pārvaldības jomas izpētē un galvenie pētnieciskie jautājumi ir plaši piemērojami arī starptautiskā kontekstā,” monogrāfijas priekšvārdā raksta LKA sadarbības partnere un pētniece Heriots-Vata Universitātes profesore Mēreida Nika Kreita (*Mairead Nic Craith*).

Monogrāfijas autori pievērsušies ne tikai aptverošai dažādo kopienas jēdziena definīciju analīzei, sniedzot precīzu un zinātniski pamatotu mantojuma kopienas jēdziena izpratni, bet arī analizējuši Latvijas iedzīvotāju viedokli, zināšanas un attieksmi pret kultūras mantojumu, balstoties pētījuma ietvaros veiktās Latvijas iedzīvotāju aptaujas reprezentatīvajos datos. Dati liecina, ka vairāk nekā pusei Latvijas iedzīvotāju ir zināma izpratne par kultūras mantojumu un tā veidiem, kā arī deklaratīvā līmenī tiek

apliecināta nepieciešamība saglabāt un aizsargāt mantojumu, bet praktiskas līdzdalības pašnovērtējums mantojuma saglabāšanā ir zems. Tas liecina, ka pastāv zināms pārrāvums starp priekšstatiem un praktisku darbību. Sabiedrības biežāk minētie kultūras mantojuma elementi un objekti ir Līgo/Jāņi un ar to saistītās tradīcijas un rituāli, Dziesmu un deju svētki, tautasdziesmas, Brīvības piemineklis un Rundāles pils.

Monogrāfijā tiek analizēti 12 elementi, kas tika pieteikti Latvijas Nacionālajā nemateriālā kultūras mantojuma sarakstam laika posmā no 2016. līdz 2018. gadam: pareizticīgo iedzīvotāju kāzu rituāli Alūksnes novada Pededzes pagastā, budēļu maskošanās tradīcijas Zemgales Vecumniekos, dziedāšana ar pusbalsu, Gaujas plostnieku amata prasmes, Latgales bubyna spēles tradīcija, lībiešu kultūrtelpa, saules gadskārtas 8 svinamo laiku tradīcija, Siguldas spieķa darināšanas prasmes, tautas daiļamata meistari, tautas deju tradīcija, Upītes kultūrtelpa un Ziemeļlatgales mantojums Kurzemē.

Monogrāfijā apskatītas arī tādas kultūras prakses, kam ir potenciāls tikt vērtētām kā kultūras mantojuma elementiem, bet kas līdz šim nav tikušas skatītas kā nemateriālais kultūras mantojums ne pašas kopienas redzējumā, ne citu pušu vērtējumā – grafiti un ielu māksla, *drag* perfoamču kultūra, kendamas spēle, vegānisma dzīvesveids, hokeja fanu kultūra un 9. maija atzīmēšanas tradīcijas.

Grāmatas no šīs nedēļas būs pieejamas Jāņa Rozes grāmatnīcās. Monogrāfijas atvēršanas pasākums notiks 2022. gada 3. novembrī LKA starptautiskās zinātniskās konferences "Kultūras Krustpunkti XVI" ietvaros.

Zinātniskā monogrāfija tapusi sadarbībā ar Latvijas Nacionālo kultūras centru un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju projekta "Kopienas līdzdalība kultūras mantojuma pārvaldībā: prakses, attīstība un izaicinājumi" (Nr. Izp-2018/2-0280) ietvaros un to finansē Latvijas Zinātnes padome.

Informāciju sagatavoja:

Aija Lūse,
Komunikācijas departamenta vadītāja

Latvijas Kultūras akadēmija

67114807, 29107218

www.lka.edu.lv

[instagram.com/lkakademija/](https://www.instagram.com/lkakademija/)

[facebook.com/LKAKademija](https://www.facebook.com/LKAKademija)

<https://www.lnkc.gov.lv/lv/jaunums/iznakusi-latvijas-kulturas-akademijas-petnieku-kolektiva-monografija-kulturas-mantojuma-kopienas>